

11. SINIF

TARİH

Soru Bankası

Konu Anlatım Videolu

Soru Çözüm Videolu

Stratejik Konu Özetli

Mikro Konu Testleri

Ünite Uygulama Testleri

Etkinlikler

Soru Sayısı: 629

Osman Sarı

OKYANUS

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595 - 1774) ..... 7 - 36

1. Mikro Konu: XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Siyasi Rekabetler 8
2. Mikro Konu: Modern Devletin Doğuşu ve Gelişmesi 14
3. Mikro Konu: XVII. Yüzyılda Denizlerde Rekabet 16
4. Mikro Konu: Denizlerde Hâkimiyetten Tabiiyete 20
5. Mikro Konu: XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Batı ve Doğu Siyaseti 22
6. Mikro Konu: XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Batı Siyaseti 24

ÜNİTE 2 DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI ..... 37 - 74

7. Mikro Konu: Yeni Çağ'da Avrupa Düşüncesinde Meydana Gelen Değişimler 38
8. Mikro Konu: Yeni Çağ Avrupa'sında Meydana Gelen Sosyo - Ekonomik ve Askeri Gelişmeler 42
9. Mikro Konu: Osmanlı Ekonomisinin Çöküş Nedenleri - XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda
Osmanlı Devleti'nde Savaş Giderlerini Karşılılamak İçin Alınan Tedbirler 46
10. Mikro Konu: Osmanlı'da XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Gerçekleşen Muhalif Hareketler 52
11. Mikro Konu: XVII. Yüzyıl Osmanlı İslahatları 56
12. Mikro Konu: Yeni Çağ'da Osmanlı Devleti'nde Yenilikçi Hareketleri 60

ÜNİTE 3 ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGE STRATEJİSİ (1774 - 1914) ..... 75 - 114

13. Mikro Konu: Avrupalı Devletlerin Zayıflayan Osmanlı'yı Paylaşma Politikaları 76
14. Mikro Konu: 1815 Viyana Kongresi'nden Mısır İsyanı (1830 - 1841)'na Osmanlı 80
15. Mikro Konu: XIX. Yüzyıl Sonlarında Osmanlı ve Avrupa 84
16. Mikro Konu: 1853 - 1856 Kırım Savaşı 86
17. Mikro Konu: 1877 - 1878 Osmanlı Rus Savaşı ve Sonuçları 90
18. Mikro Konu: Ermeni Sorunu 94
19. Mikro Konu: 1768 - 1914 Arasında Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusya'sı Arasında Rekabetler 96
20. Mikro Konu: Balkan Savaşları ve Sonrasında Avrupalı Devletlerin Osmanlı Politikaları 98

ÜNİTE 4	DEVİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET - TOPLUM İLİŞKİLERİ	115 - 152
	21. Mikro Konu: Fransız İhtilali İle Avrupa'da Yaşanan Gelişmeler	116
	22. Mikro Konu: Modern Dünyada Avrupa Merkezli Gelişen İdeolojiler ve Etkileri	120
	23. Mikro Konu: Yurttaş Askerliği ve Topyekûn Harp Çağında Osmanlı Ordusu	122
	24. Mikro Konu: Ulusallaşmanın ve Endüstrileşmenin Sosyal Etkileri	126
	25. Mikro Konu: Osmanlı'da Eğitimin Dönüşmesi	128
	26. Mikro Konu: Sened-i İttifak, Tanzimat ve Islahat Fermanları	130
	27. Mikro Konu: Osmanlı'da Meşrutî Yönetim ve Hukukî Gelişmeler	134
	28. Mikro Konu: Osmanlı Fikir ve Siyasi Hayatı	138
ÜNİTE 5	SERMAYE VE EMEK	153 - 164
	29. Mikro Konu: Klasik Üretim ve Endüstriyel Üretim	154
	30. Mikro Konu: Osmanlı Devleti'nde Ekonomide Yenileşme	156
ÜNİTE 6	XIX. VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT	165 - 172
	31. Mikro Konu: İmparatorlukların Ulus Devletlere Dönüşümleriyle Yaşanan Demografik Değişim	166
	CEVAP ANAHTARI	173 - 176

ÜNİTE 1

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595 - 1774)

MİKRO KONULAR

- 1. Mikro Konu:** XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Siyasi Rekabetler
- 2. Mikro Konu:** Modern Devletin Doğuşu ve Gelişmesi
- 3. Mikro Konu:** XVII. Yüzyılda Denizlerde Rekabet
- 4. Mikro Konu:** Denizlerde Hâkimiyetten Tabiiyete
- 5. Mikro Konu:** XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Batı ve Doğu Siyaseti
- 6. Mikro Konu:** XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Batı Siyaseti

1. Mikro Konu XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ VE SİYASİ REKABETLER

1593 - 1606 Osmanlı - Habsburg (Avusturya) İmparatorluğu Savaşları ve Zitvatorok Antlaşması

Nedenleri

- Avusturya'nın yıllık ödemesi gereken vergiyi ödememesi
- Sınır çatışmalarında bir Osmanlı birliğinin pusuya düşürülmesi

Önemli Gelişmeler

- Eğri, Kanije ve Estergon kaleleri destansı bir şekilde fethedildi.

- **Haçova Meydan Savaşı (1596)** yapıldı.
  - ✓ Avusturya ve onu destekleyen Avrupalı kuvvetler ile Osmanlı kuvvetleri arasında yapıldı.
  - ✓ Osmanlı Devleti son kez bir meydan savaşı kazandı.
  - ✓ 15 yıl süren savaşlardan sonra Avusturya barış istedi.

Zitvatorok Antlaşması (1606)

Önemi: Osmanlı Devleti, İstanbul Antlaşması (1533) ile elde ettiği siyasi üstünlüğü kaybetmiştir.

Hotin Seferi sırasında yeniçerilerin savaş yeteneğini kaybettiğini gören II. Osman bu ocağı kaldırmayı düşünmüştür. Bu niyetini anlayan yeniçeriler II. Osman'ı tahttan indirdikten sonra öldürmüşlerdir.

Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639) Osmanlı - İran

- IV. Murat 1638'de Bağdat Seferine çıkarak Bağdat'ı geri alması sonucu yapılan savaşları kaybeden Safevilerle yapıldı.

Bugünkü Türkiye - İran sınırı büyük ölçüde bu antlaşma ile belirlendi.

Girit'in Fethi (1645 - 1669)

Yaklaşık 24 yıl süren bir mücadele sonrası Venedik'e ait olan ada fethedildi.

Kuşatma Neden Uzun Sürdü?

- İç isyanlarla devletin güç kaybetmesi
- Askeri açıdan geri kalma (Özellikle donanma)

Girit'in Fethinin Önemi: Akdeniz'deki Osmanlı egemenliği güçlendi.

Bucaş Antlaşması (1672) Osmanlı - Lehistan

Lehistan'ın Osmanlı Devleti'ne bağlı olan Ukrayna Kazaklarına saldırısı ile yapılan savaşların kazanılması sonucu imzalanmıştır.

Alınan bazı topraklarla Osmanlı Devleti batıda en geniş sınırlara ulaşmış ve topraklarına son kez toprak katmıştır.

Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması (1681) Osmanlı - Rusya

Ruslar'ın Osmanlı'ya bağlı olan Kazaklar'a saldırısı sonucu imzalandı. Çehrin Kalesi geri alındı.

Önemi: Çehrin Antlaşması, Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan ilk antlaşmadır.

II. Viyana Kuşatması (1683)

Nedenleri

- Avusturya'nın yönetimindeki Protestan Macarları Katolik olmaya zorlaması üzerine Macarların Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi
- Osmanlı Devleti'nin Viyana'yı alarak içte ve dışta hâlâ güçlü devlet olduğu imajını vermek istemesi

Kuşatmanın Sonucu

- Osmanlı ordusu ağır bir yenilgi alarak Budin'e kadar çekildi.
- Osmanlı Devletini yenebileceğini anlayan Avrupalı devletler Papa'nın da çağrısı üzerine Osmanlı Devleti'ne karşı Kutsal İttifak'ı oluşturdular. Bu ittifaka Avusturya, Lehistan, Venedik, Rusya ve Malta katıldı.

Kutsal İttifak Savaşları ve Alınan Ağır Yenilgiler (1683 - 1699)

- On altı yıl süren savaşlarda Osmanlı orduları ağır yenilgiler aldı.
- Yapılan savaşların yenilgiyle sonuçlanması üzerine, İngiltere ve Hollanda'nın arabuluculuğu ile taraflar arasında Karlofça Antlaşması imzalanmıştır (1699).

Savaş Sonunda İmzalanan Antlaşmalar

Karlofça Antlaşması (1699)

Avusturya: Macaristan ve Erdel'i

Venedik: Mora Yarımadası ve Dalmaçya kıyılarını

Lehistan: Podolya ve Ukrayna'yı almıştır.

Antlaşmanın Önemi

- Osmanlı bu antlaşma ile ilk defa büyük oranda toprak kaybetti.
- Orta Avrupa'daki Osmanlı egemenliği sona erdi.
- Avrupa saldırıya Osmanlı savunmaya geçti.
- Osmanlı'nın askeri gücünün yetersizliği tamamen anlaşıldı.
- Bu antlaşma Osmanlı'yı paylaşmayı hedef alan ilk antlaşmadır.

İstanbul Antlaşması (1700)

- Azak çevresi Ruslara verilecek
- Ruslar İstanbul'da elçilik açacak
- Ruslar Kudüs'ü ziyaret edecek
- kararları alındı.

Antlaşmanın Önemi

Azak Kalesi'ni alan Rusya ilk kez Karadeniz'e çıkarken ; elçilik üzerinden Osmanlı'nın iç işlerine karışma fırsatını elde etmişti.

Osmanlı İngiliz Yakınlaşması

İngiltere ile Osmanlı Devleti arasında ilk resmi ilişkiler III. Murat zamanında 1581'de yapılan bir ticaret antlaşması ile başlamıştır.

Fransız ve Venediklilerin itirazlarına rağmen İngiliz - Osmanlı yakınlaşmasında,

- Osmanlı - İspanya gerginliği nedeniyle Osmanlı Devleti'nin İngiltere ile ittifak arayışı içinde olması
- Katolik İspanya ile mezhep anlaşmazlığı ve siyasi - ekonomik rekabet içerisinde olan İngiltere'nin Osmanlı Devleti ile yakınlaşmak istemesi

gibi nedenler etkili olmuştur.

00AA011C

1. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda aşağıdaki devletlerden hangisi ile rekabete girmek zorunda kalmamıştır?

- A) Habsburglar(Avusturya)
- B) Macaristan
- C) Rusya
- D) Safeviler
- E) Lehistan

2.

Verilen harita dikkate alındığında Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda aşağıdaki devletlerden hangisi ile savaştığı söylenemez?

- A) Habsburglar (Avusturya)
- B) Venedik
- C) Lehistan
- D) Memlükler
- E) Rusya

3. Osmanlı Devleti'nin, Habsburglar (Avusturya) karşısında elde ettiği siyasi üstünlüğü XVII. yüzyılda kaybettiği antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul
- B) Vasvar
- C) Zıtvatoruk
- D) Kasrı Şirin
- E) Serav

4. Zıtvatoruk Antlaşması (1606)'na göre;

- 1533 İstanbul Antlaşmasından itibaren Avusturya (Habsburglar)'nın Osmanlıya ödediği yıllık vergi kaldırılmış,
- Avusturya arşidükünün protokol bakımından Osmanlı padişahına denk sayılması kabul edilmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda;

- I. Osmanlı Devleti'nin, Avusturya (Habsburglar) karşısındaki siyasi üstünlüğünü kaybettiği,
  - II. Osmanlı ekonomisinin güçlendiği,
  - III. Osmanlı Devleti'nin uluslararası saygınlığının arttığı
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

5. Osmanlı Devleti Haçova Meydan Savaşı (1596)'nı aşağıdaki devletlerden hangisi ile yapmıştır?

- A) Rusya
- B) Avusturya (Habsburglar)
- C) Lehistan
- D) Venedik
- E) Malta

6. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıl boyunca kısa aralıklarla Avusturya ile mücadele içine girmesi, aşağıdakilerden hangisini doğrudan kanıtlar?

- A) Savaşlarda kesin zaferler elde edemediğini
- B) Doğu yönlü genişlemeyi önemsemediğini
- C) Batı Avrupa'da egemenlik kurmaya çalıştığını
- D) Avusturya'ya siyasi üstünlüğünü kabul ettirdiğini
- E) Askeri yapısının güçlü olduğunu

TEST 2

1. MİKRO KONU: XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Siyasi Rekabetler

1. ÜNİTE: Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595 - 1774)

1. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda doğu sınırlarında aşağıdaki devletlerden hangisi ile rekabet etmiştir?

- A) Memlukler
- B) Portekiz
- C) Rusya
- D) Safeviler
- E) Karamanoğulları

2. Osmanlı Devleti 1621'de Lehistan'a ait olan Hotin Kalesi'ni kuşatmış ancak başarısız olmasına rağmen Lehistan'la yapılan Hotin Antlaşması ile Hotin Kalesi'nin Osmanlılara bağlı olan Boğdan'a bırakılmasına karar verilmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) XVII. yüzyıl, Osmanlı Devleti için askeri başarısızlıkların yoğun olduğu bir dönemdir.
- B) Askeri başarısızlıklar, diplomatik başarısızlıklara ortam hazırlamıştır.
- C) Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda askeri üstünlüğünü kaybetmiştir.
- D) Hotin Antlaşması ile, Lehistan karşısındaki üstünlük kaybedilmiştir.
- E) Psikolojik üstünlük, diplomatik üstünlüğe ortam hazırlamıştır.

3. • Osmanlı Devleti ile İran arasında 1639 yılında imzalanmıştır.
• Günümüz Türkiye - İran sınırının büyük bir kısmı bu anlaşmaya göredir.

Özellikleri verilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Serav Antlaşması
- B) Nasuh Paşa Antlaşması
- C) Kasr-ı Şirin Antlaşması
- D) Hotin Antlaşması
- E) Vasvar Antlaşması

4. Osmanlı Devleti Girit'i ancak 24 yıllık bir kuşatma sonucu fethetmiştir.

Bu durum Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I. Girit'in fethine önem verdiği,
  - II. fetihçi siyasetin sürdürülmeye çalışıldığı,
  - III. askeri açıdan güç kaybı içinde olduğu
- yargılarından hangilerine kanıt olarak gösterilebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5.

Verilen harita dikkate alındığında Girit'in Osmanlı ordularınca fethinin en önemli sonucu olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Osmanlı Devleti'nin en geniş sınırlarına ulaşması
- B) Akdenizdeki Osmanlı egemenliğinin güçlenmesi
- C) Ege'nin bir Türk gölü hâline gelmesi
- D) Avrupa haçlı birliği fikrinin sona ermesi
- E) İpek Yolu'nun Osmanlı egemenliğine girmesi

6. Avrupa'da "Türk gibi güçlü sözü", aşağıdaki kalelerden hangisinin fethi sırasında Türk askerlerinin ortaya koyduğu mücadele sonucu ortaya çıkmıştır?

- A) Viyana
- B) Zigetvar
- C) Bucaş
- D) Belgrat
- E) Uyvar

1. • Avusturya ile yapılmıştır.
• Osmanlı Devleti'nin kazandığı son meydan savaşıdır.
Özellikleri verilen savaş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haçova   B) Kanije   C) Mohaç
D) Malazgirt   E) Çaldıran

2. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda İran ile;

I. Serav,
II. Kasr-ı Şirin,
III. Nasuh Paşa

antlaşmalarından hangilerini imzalamıştır?

A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti tarafından fethedilmesine rağmen, fetih sürecinin uzaması Osmanlı ordusunun özellikle donanma gücünün zayıfladığına kanıt olarak gösterilebilir?

A) Girit   B) Hotin   C) Belgrat
D) Rodos   E) Mora

4. Hotin Seferi (1621) sırasında yeniçerilerin savaş yeteneğini kaybettiğini gören — Kapıkulu Ordusu'nu kaldırmayı düşünmüş ancak bu niyetini anlayan yeniçeriler tarafından tahttan indirilerek öldürülmüştür.

Bilgide verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmiştir?

A) IV. Murat   B) I. Ahmet   C) III. Mehmet
D) II. Osman   E) IV. Mehmet

5. IV. Murat'ın 1635'te çıktığı İran Seferi sonucu askeri üstünlük sağlanmasına rağmen imzalanan Kasr-ı Şirin Antlaşması ile Revan ve Azerbaycan, İran'a bırakılmıştır.

Askeri üstünlüğe rağmen siyasi üstünlüğün sağlanamamasına aşağıdakilerden hangisinin ortam hazırladığı savunulabilir?

A) IV. Murat'ın otoriter bir padişah olmaması
B) Anadolu'da yönetime karşı isyanların başlaması
C) İran'ın diplomasi kültürünün etkisini kaybetmesi
D) Osmanlı devlet adamlarının siyaseten etkin olması
E) İran'ın kardeş ülke olarak görülmesi

6. Osmanlı Devleti'nin Rusya ile imzaladığı ilk antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

A) İstanbul Antlaşması
B) Vasvar Antlaşması
C) Karlofça Antlaşması
D) Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması
E) Zitvatorok Antlaşması

TEST 4

1. MİKRO KONU: XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Siyasi Rekabetler

1. ÜNİTE: Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595 - 1774)

1. Osmanlı Devleti'nin Viyana'yı Kuşatması (1683)'nda;

- Avusturya'nın yönetimindeki Protestan Macarları Katolik olmaya zorlaması üzerine Macarların Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi,
- ticaret yolları üzerindeki denetimin güçlendirilmek istemesi,
- Osmanlı Devleti'nin Viyana'yı alarak içte ve dışta hâlâ güçlü devlet olduğu imajını vermek istemesi

amaçlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti Girit'i 24 yıllık bir kuşatma sonucu fethetmiştir.

Fethin bu kadar uzun sürmesi;

- Osmanlı deniz gücünün yetersiz olması,
- Akdeniz egemenliğinin önemsenmesi,
- Coğrafi Keşifleri'nin etkilerinin giderilmek istenmesi

durumlarından hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

3.

II. Viyana Kuşatması'nın başarısız olması üzerine Avrupa'da Osmanlı'ya karşı kurulan Kutsal İttifak devletlerine haritada yer alan ülkelerden hangisi katılmamıştır?

- A) Napoli
B) Avusturya
C) Venedik
D) Malta
E) Rusya

4. Osmanlı Devleti 1683 - 1699 yılları arasında Avrupalı devletlerle yapılan Kutsal İttifak Savaşları sonrasında aşağıdaki antlaşmalardan hangisini imzalamıştır?

- A) Zıtvatorok
B) Nasuh Paşa
C) Serav
D) Serav
E) Karlofça

5. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılın sonlarında imzaladığı Karlofça Antlaşması'nın özelliklerinden biri değildir?

- A) Osmanlı Devleti'nin bu antlaşma ile ilk defa büyük oranda toprak kaybetmesi
B) Orta Avrupa'daki Osmanlı egemenliğinin sona ermesi
C) Rusya'nın sıcak denizlere çıkması
D) Osmanlı Devleti'nin askeri gücünün yetersizliğinin anlaşılması
E) Osmanlı Devleti'ni paylaşmayı hedef alan ilk antlaşma olması

6. • Kutsal İttifak Savaşları sonrasında Rusya ile (1700) imzalanmıştır.
• Rusya Azak Kalesi'ni Osmanlı Devleti'nden alarak ilk kez Karadeniz'e çıkmıştır.

Özellikleri verilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Amasya
B) Çehrin
C) İstanbul
D) Vasvar
E) Karlofça

6. Mikro Konu:

XVIII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NİN BATI SİYASETİ

Grek - Dakya Projesi

Rusya'nın Avusturya'yı da yanına alarak hazırladığı bir projedir. Bu proje ile Rusya'ya bağlı İstanbul başkentli Bizans ve Romanya'da eski Dakya Devleti yeniden kurulacak; kalan Balkan toprakları Avusturya'nın yönetimine bırakılacaktı.

Projenin Temel Amaçları

- Rusya'nın sıcak denizlere çıkmasını sağlamak
- Avusturya'nın Balkanlardaki hâkimiyetini güçlendirmek
- Türkleri Balkanlardan atmak

Osmanlı - Avusturya - Rusya Savaşları (1736 - 1739)

Osmanlı orduları ikiye ayrıldı. Her iki cephede de başarı kazanıldı. Fransa'nın arabuluculuğu sonucu Avusturya ve Rusya ile Belgrat Antlaşmaları imzalandı.

Rusya - Belgrat Antlaşması (1739)

- Azak kalesi yıkılmak şartı ile Ruslara bırakıldı.
- Rus çarı protokol bakımından Avusturya imparatoru ve Fransa kralına eşit sayılacaktı.
- Rusya, Karadeniz'de savaş gemisi ve tersane bulundurmayacaktı.

Antlaşmanın Önemi

Rusya'nın Karadeniz'e inmesi engellenmiş ve **Karadeniz'in bir Türk gölü olduğu son kez büyük devletlere kabul ettirilmiştir.**

Avusturya - Belgrat Antlaşması (1739)

Avusturya Banat yaylası dışında, Pasarofça Antlaşması ile almış olduğu yerleri geri vermiştir (Belgrad, Küçük Eflâk, Kuzey Sırbistan).

Antlaşmanın Önemi

Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı en kazançlı antlaşmadır. **Savaşın Osmanlı lehine gelişmesinde ıslah edilen Humbaracı Ocağı'nın önemli katkısı olmuştur.**

Antlaşmalar sırasında, Fransa'nın yaptığı diplomatik yardımlara karşılık Fransa'ya verilen kapitülasyonlar sürekli hâle getirilmiştir (1740).

1774 Küçük Kaynarca Antlaşması (Osmanlı - Rusya)

- Rusya, sıcak denizlere inmek amacıyla Osmanlı topraklarına saldırmış ve Cebelitarık'tan Akdeniz'e giren Rus donanması, Osmanlı **donanmasını Çeşme Baskını ile (1770) yakmıştır.**
- Yapılan savaşta Osmanlı, ağır bir yenilgi almış ve Küçük Kaynarca Antlaşması'nı imzalamıştır.

Antlaşmanın Maddeleri ve Önemi

- **Kırım'a bağımsızlık verilecek; ancak Kırım dinî bakımdan halife bağlı kalacak;**

- ✓ İlk defa bir Türk-İslam toprağı kaybedilmiştir.
- ✓ Osmanlı Devleti, Kırım ile olan kültürel bağları koruyarak Kırım'ı geri kazanmayı amaçlamıştır.

- **Ruslar Karadeniz'de ve diğer Türk sularında serbest ticaret yapacaklar Fransa ve İngiltere'ye verilen kapitülasyonlardan yararlanacak;**

- ✓ Böylece Rusya'da kapitülasyonlardan yararlanmaya başlamıştır.

- **Rusya, Karadeniz'de savaş gemisi ve tersane bulundurabilecek;**

- ✓ Karadeniz, bir Türk gölü olma özelliğini kaybetmiştir.

- **Ruslar gerekli gördükleri her yerde Konsolosluk açabilecek, İstanbul'da devamlı elçi bulundurabilecek;**

- ✓ Osmanlı ülkesini yakından takip etme ve elçilikler yoluyla azınlıkları kışkırtma amaçlıdır.

- **Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecek;**

- ✓ Osmanlı Devleti tarihinde ilk defa Rusya'ya savaş tazminatı ödemiştir.

0AD9005D

1. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda Rusya ile imzaladığı antlaşmalardan biri değildir?

- A) Prut Antlaşması
- B) Belgrat Antlaşması
- C) Küçük Kaynarca Antlaşması
- D) Kasrı Şirin Antlaşması
- E) Yaş Antlaşması

2. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 1768'den 1774 yılına kadar devam eden savaşlar sırasında Cebelitarık'tan Akdeniz'e giren bir Rus donanması Osmanlı donanmasını yakmıştır. **Bu olay tarihe aşağıdakilerden hangi isim ile geçmiştir?**

- A) İnebahtı Bozgunu
- B) Çeşme Baskını
- C) Navarin Olayı
- D) Sinop Baskını
- E) Selanik Olayı

3. Aşağıdakilerden hangisi 1774 yılında Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması'nın özelliklerinden biri değildir?

- A) Kırım'a bağımsızlık verilmesi
- B) Osmanlı Devleti'nin ilk kez savaş tazminatı ödemesi
- C) Rusya'nın Karadeniz'de savaş gemisi bulundurma hakkını elde etmesi
- D) Ortodoks patriklerinin Rusya tarafından belirlenmesi
- E) Kırım'ın dini açıdan Osmanlı Halifesi'ne bağlı kalması

4. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması'nın (1774);

- I. Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecek,
- II. Rus tüccarlar, Fransız tüccarlara verilen ekonomik haklardan Osmanlı sularında yararlanabilecek,
- III. Rusya, Balkanlarda istediği yerlerde konsolosluk açabilecek

maddelerinden hangilerinin, Rusya'nın sıcak denizlere çıkma amacına katkıda bulunduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

5. 1787 - 1792 Osmanlı - Rusya + Avusturya savaşında Avusturya'nın üstün durumda olmasına rağmen 1791 tarihli Zıstovi Antlaşması ile savaş öncesi sınırlarına çekilip Rusya'yı yalnız bırakmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avusturya'nın, Fransız İhtilal fikirlerinden olumsuz etkilenmekten çekinmesi
- B) Rusya'nın, Avusturya ile yaptığı antlaşmaya uymaması
- C) Osmanlı Devleti'nin, Rusya'ya karşı Avusturya ile ittifaka yönelmesi
- D) Savaş sırasında Prusya'nın Avusturya'ya saldırması
- E) Avusturya'da taht kavgalarının başlaması

6. Kırım'ın Rusya'ya bağlanma sürecinde;

- I. Küçük Kaynarca Antlaşması,
- II. Aynalıkavak Tenkihnamesi,
- III. Yaş Antlaşması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

TEST 2

6. MİKRO KONU: XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Batı Siyaseti

1. ÜNİTE: Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595 - 1774)

1. Osmanlı Devleti, Avusturya ve Rusya ile yapılan savaşlar sonrasında bu iki ülke ile ayrı ayrı Belgrad Antlaşmaları'nı imzalamıştır. **Aşağıdakilerden hangisi bu antlaşmalar ile ilgili doğru bir bilgi değildir?**

- A) Avusturya, Pasarofça Antlaşması ile aldığı Belgrad'ı geri vermiştir.
- B) Rusya, Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurmamayı kabul etmiştir.
- C) Azak Kalesi yıkılmak şartıyla Rusya'ya bırakılmıştır.
- D) Antlaşmaların yapılmasında Fransa arabulucu rol oynamıştır.
- E) Osmanlı Devleti, Avrupa karşısındaki siyasi üstünlüğü geri kazanmıştır.

2. Osmanlı Devleti ile Fransa arasında imzalanan 1740 Kapitülasyon Antlaşması;

- I. Fransa'ya verilen kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesi,
- II. Fransa'ya, Kudüs'teki Katoliklere ait kutsal yerlerin yönetiminin verilmesi,
- III. Fransız tüccarlara Osmanlı ülkesinde ticaret hakkının ilk kez tanınması

özelliklerinden hangilerine sahiptir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti Avusturya ile imzaladığı Pasarofça Antlaşması'na bağlı olarak,

- eldeki toprakları koruma politikasını takip etmeye başlamış,
- ilk batılı ıslahatları başlatmış,
- uluslararası sorunları diplomasi yoluyla çözmeye çalışmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda Osmanlı Devleti için ulaşılabilecek ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avrupa karşısındaki üstünlüğünü kaybettiğini kabul etmiştir.
- B) Sorunların çözümünde askeri gücü önemsemmiştir.
- C) Yenileşmeyi önemsemmiştir.
- D) Kültürel erozyona uğramıştır.
- E) Modern devletler arasına katılmıştır.

4. XVIII. yüzyılda Rusya ve Avusturya, Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan tamamen çıkarmak için;

- I. Grek ve Dakya projelerini yapma,
  - II. Panislamist politikalar izleme,
  - III. Osmanlı ülkesindeki milliyetçi isyanları destekleme
- politikalarından hangilerine yönelmiştir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

5. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda **son kez toprak kazandığı barış antlaşmasıdır?**

- A) İstanbul
- B) Pasarofça
- C) Zıştovi
- D) Prut
- E) Belgrat

6. XVIII. yüzyılda görülen "Grek - Dakya Projesi" için aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

- A) Rusya ve Avusturya tarafından hazırlanan bir projedir.
- B) Rusya'ya bağlı İstanbul başkentli Bizans ve Romanya'da eski Dakya Devleti'ni yeniden kurma amaçlıdır.
- C) Türklerin Balkanlardaki varlığına son vermeyi amaçlar.
- D) Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki siyasi varlığına XVIII. yüzyılda son veren bir projedir.
- E) Avusturya'nın Balkanlardaki hâkimiyetini güçlendirici özellikler taşır.

0B7E0C3C

1. Rusya ile yapılan Prut Savaşı sonrasında imzalanan Prut Antlaşması'nda yer alan,

- Azak Kalesi Osmanlılara geri verilecek
- Rusya, Lehistan'ın içişlerine karışmayacak
- İsveç kralı ülkesine serbestçe dönebilecek
- Ruslar, İstanbul'da devamlı elçi bulunduramayacak

maddeleri doğrultusunda aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Rusya'nın Karadeniz'e çıkışı bir süre için önlenmiştir.
- B) Osmanlı Devleti, Rusya'ya karşı Lehistan'ı desteklemiştir.
- C) Osmanlı Devleti'nin siyasi üstünlüğünü Rusya tanımıştır.
- D) İsveç ile Osmanlı Devleti arasında işbirliği yapılmıştır.
- E) Ruslar'ın Osmanlı ülkesini yakından takip etme ihtimali azalmıştır.

2. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılın başlarında Rusya'nın yayılmacı emellerine karşı aşağıdaki devletlerden hangisi ile ittifak yapmıştır?

- A) Avusturya
- B) İsveç
- C) Almanya
- D) İran
- E) İngiltere

3. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Prut Savaşı (1711) ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- A) Savaşın yaşanmasında Rusya'ya yenilen İsveç Kralı'nın Osmanlı topraklarına sığınması etkili olmuştur.
- B) Osmanlı, 1700 İstanbul Antlaşması ile kaybettiği toprakları geri almayı amaçlamıştır.
- C) Savaşın bitirilmesinde Yeniçerilerin isteksizliği etkili olmuştur.
- D) Savaş sonrasında, Osmanlı Devleti Azak Kalesi'ni geri almıştır.
- E) Yapılan barış antlaşması ile Rus çarı, protokolde Kırım Hanı'na denk sayılmıştır.

4. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılda,

- Avrupa karşısındaki üstünlüğü kaybettiğini kabul etmiş,
- Avrupa'yı daha yakından tanıma çabası içine girmiştir.

Yukarıda verilen durumların ortaya çıkmasında öncelikle etkili olan antlaşma, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Prut
- B) Pasarofça
- C) Küçük Kaynarca
- D) Zıtvatorok
- E) Vasvar

5. Osmanlı Devleti'nin, Rusya ile anlaşarak İran'ın bazı topraklarını paylaşmak amaçlı yaptığı antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul Antlaşması (1724)
- B) Ahmet Paşa Antlaşması (1732)
- C) Belgrat Antlaşması (1739)
- D) Prut Antlaşması (1711)
- E) Kerden (II.Kasr-ı Şirin) Antlaşması (1746)

6. Osmanlı Devleti'nin, İran ile imzaladığı Kerden (II. Kasr-ı Şirin) Antlaşması (1746) ile ilgili,

- I. 1639 tarihli Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın sınırlarının aynen kabul edildiği bir antlaşmadır.
- II. Osmanlı Devleti ile İran arasındaki savaşlara son vermiştir.
- III. Bu antlaşma ile belirlenen sınırlar günümüze kadar büyük oranda korunmuştur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

UYGULAMA TESTİ 2

1. ÜNİTE: Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595 - 1774)

1. • Osmanlı Devleti Rusya'yı XVII. yüzyılın sonlarına kadar doğrudan siyasi muhatap olarak kabul etmemiş ve bu devleti Kırım valisine denk kabul etmiştir.
- Osmanlı Devleti Rusya ile ilk antlaşmasını 1678'deki Çehrin (Bahçesaray) antlaşması ile yapmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi savunulabilir?

- A) Osmanlı Devleti ilk kez toprak kaybetmiştir.
B) Rusya Panslavizm politikasını uygulamaya koymuştur.
C) Osmanlı toprakları Rus tehdidine karşı açık hâle gelmiştir.
D) Osmanlı Devleti ilk kez doğrudan bir antlaşma imzalamıştır.
E) Siyasi güç dengeleri zamanla değişmiştir.

2. I. Atlas Okyanusu limanlarının önem kazanması
II. Osmanlı'nın güçlü devletlerle komşu olması
III. İmparatorluğun çok uluslu bir yapıya sahip olması
- Yukarıdaki gelişmelerden hangileri, Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıldan itibaren güç kaybı yaşamasına yol açan dış nedenler arasında gösterilebilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda,
- savaşlar uzun sürmüş ve başarılı sonuçlar alınamamış,
• atamalarda rüşvet, yolsuzluk ve iltimas yaygın bir hâle gelmiştir.

Verilen gelişmelerin öncelikle aşağıdakilerden hangisinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır?

- A) Yönetimin bozulmasının
B) Savaşların uzamasının
C) Celali İsyanları'nın
D) Devşirme sisteminin bozulmasının
E) Donanmanın bozulmasının

4. **1606 Zitvatorok Antlaşması'nın;**
- I. Avusturya Kralı Osmanlı padişahına denk sayılacak,
II. Eğri, Kanije ve Estergon kaleleri Osmanlı'da kalacak,
III. Avusturya'nın her yıl ödeği vergi kaldırılacak
- maddelerinden hangileri, Osmanlı Devleti'nin diplomasi alanında başarılı olmadığını kanıtı olamaz?**

- A) Yalnız II   B) Yalnız III   C) I ve II
D) I ve III   E) II ve III

5. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisi Avrupa'da Haçlı ruhunun tekrar canlanmasına neden olmuştur?**

- A) Hotin Seferi
B) Mohaç Meydan Muharebesi
C) Bağdat'ın geri alınması
D) İran seferi
E) II. Viyana kuşatması

6. **XVII. yüzyılda imzalanan;**
- I. Bucaş,
II. Karlofça,
III. İstanbul
- antlaşmalarından hangileri Osmanlı Devleti'nin Avrupa karşısındaki askeri üstünlüğünün sona ermesinde etkili olmuştur?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanlarının yanına (D), yanlış olanlarının yanına ise (Y) yazınız.

1

....

Zitvatoruk Antlaşması (1606) ile Osmanlı Devleti'nin İstanbul Antlaşması (1533) ile Avusturya karşısında elde ettiği siyasi üstünlük kaybedilmiştir.

2

....

Bugünkü Türkiye - İran sınırı büyük ölçüde Serav Antlaşması ile belirlenmiştir.

3

....

Hotin Seferi sırasında yeniçerilerin savaş yeteneğini kaybettiğini gören II. Osman Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmayı düşünmüştür.

4

....

Osmanlı Devleti yaklaşık 24 yıl süren bir mücadele sonrasında Cenevizlilere ait olan Girit'i XVIII. yüzyılda fethetmiştir.

5

....

Çehrin Antlaşması Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan ilk antlaşmadır.

6

....

Yeni Çağ; İstanbul'un fethi ile başlayıp Fransız İhtilali ile sona eren dönemdir.

7

....

Feodalitenin egemen olduğu yönetimlerde merkezi otorite güçlüdür.

8

....

Avrupa'da feodalitenin çözülmesi ve kilisenin etkisinin kırılması sonucu ortaya çıkan siyasal iktidar yapısı için Modern Devlet ifadesi kullanılır.

9

....

Avrupalıların XV. yüzyıldan itibaren yeni yerler ve yollar bulmak amaçlı girişimleri Rönesans ismi ile adlandırılmıştır.

10

....

Dünyanın yuvarlak olduğunu Magellan ve yardımcısı Del Cano ispatlamıştır.

11

....

İlk olarak XVI. yüzyılda İspanyollar tarafından inşaa edilen ve zamanla İngilizler tarafından yüzyılda geliştirilen rüzgarla giden, üç direkli, yelkenli, büyük savaş gemileri mavna olarak adlandırılmıştır.

12

....

Denizlere egemen olmak isteyen İngiltere bu amaçla XVII. yüzyılda en çok Osmanlı Devleti ile rekabet etmiştir.

13

....

Büyük Britanya (İngiltere) ve Fransa arasındaki sömürge yarışı sonucu çıkan Yedi Yıl Savaşı küresel çapta gerçekleşen ilk mücadeledir.

14

....

Osmanlı Devleti 1718 tarihli Pasarofça Antlaşması ile Avrupa karşısındaki askeri üstünlüğünü kaybettiğini kabul etmiştir.

15

....

Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı en kazançlı antlaşma Prut Antlaşması'dır.

16

....

Osmanlı donanması XVIII. yüzyılda Navarin Baskını ile Ruslar tarafından yakılmıştır.

17

....

Osmanlı Devleti Küçük Kaynarca Antlaşması ile Kırım'ın bağımsızlığını kabul etmek zorunda kalmıştır.

11. Mikro Konu

XVII. YÜZYIL OSMANLI ISLAHATLARI

Layihane Ne Demektir?

Osmanlılar lâyihayı, rapor (risale) ve taslak olmak üzere iki ayrı belge türü için kullanmışlardır. En çok bilineni ıslahat lâyihaları olup herhangi bir konuda düşünülen ıslahatın bir kişi veya daire tarafından kaleme alınmış metni ve belgesidir.

XVI - XVII. yüzyılda Osmanlı'da devlet adamlarına sunulmuş risalelerin önde gelen örneklerinden bazıları şunlardır:

Lütfi Paşa	Âsafnâme
Gelibolulu Mustafa Âlî	Nushatû's-Selatin (Sultanlara Tavsiyeler)
Veysî	Habnâme
Koçi Bey	Koçi Bey Risalesi

Koçi Bey Risalesi

Koçi Bey hem Sultan IV. Murat'a, hem de Sultan İbrahim'e risaleler sunarak ıslahat yapmanın yollarını göstermiştir. Bu rapor Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü olumsuzlukların nedenlerini objektif olarak tespit eden ilk rapor olarak kabul edilir.

Risale Yazarlarına Göre Osmanlı'daki Bozulmaların Sebepleri:

- Kanun-ı Kadim (Devşirme Kanunu)'e muhalefet edilmesi
- Devlet görevlerinin rüşvetle satılması
- Tayinlerde yeteneğe önem verilmemesi
- İlimiyenin bozulması
- Tımar ve zeametlerin bozulması
- İdarî teşkilâtın bozulması
- Toplumun birliğini sağlayan dürüstlük ve samimiyetin kaybolması
- Yeniçeri ocağının bozulması
- Padişah ve devlet adamlarının keyfi yönetimi
- Ordunun uğradığı bozgunlar
- Hazinesinin israfı
- Reaya (halk) ile ilgilenmeme

Risale yazarlarına göre devlet adamı aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır.

Adalet	Ölçülü ve uyanık olma	Meşveret
Bilgi	İşi ehline verme	Kontrol
Akıl	Doğruluk ve dürüstlük	Cömertlik

XVII. Yüzyıl İslahatları

İslahatların Genel Özellikleri

- Avrupa'daki gelişmeler göz önünde bulundurulmamıştır.
- Yapılan ıslahatlarda genel hedef Osmanlı Devleti'ni Yükselme Dönemi'ndeki üstünlüğüne tekrar kavuşturmadır. Başka bir deyişle bozulan düzeni yeniden kurmadır.
- Bozuklukların kökenine inilememiştir.
- İslahatlar padişah ve devlet adamlarının öncülüğünde yapılmış, halkın istekleri göz önünde bulundurulmamıştır.

İslahatçı Devlet Adamları

Sultan I. Ahmet: Taht kavgalarını önlemek amacıyla hanedanın en yaşlı ve en akli başındaki kişinin tahta çıkması usûlünü (Ekber-Erşed veya Ekberiyet sistemi) başlatmış ancak zamanla bu sistemi sağlıklı bir şekilde uygulamak için şehzadelerin sancaklarda görevlendirilmesi uygulamasına son verilmiştir.

Kuyucu Murat Paşa: Celâli isyanlarının şiddete başvurularak bastırılmasını sağlamıştır.

Genç Osman (II. Osman)

- İlk saray dışı evlilik yoluyla halk ile saray arasındaki kopukluğu önlemeyi amaçlamıştır.
- Şeyhülislamın fetva verme dışındaki yetkilerine son vererek ilmiye sınıfının yönetimdeki etkisini azaltmıştır.
- Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmaya teşebbüs eden İlk Osmanlı hükümdarıdır. Ancak bu girişimi Sultan II. Osman'ın bir Yeniçeri isyanı ile öldürülmesine neden olmuştur.

IV. Murat: Duraklama sebeplerini araştıran raporlar hazırlattı. (En önemlisi Koçi Bey risalesidir.) İçki ve sigara içmeyi, gece sokağa çıkmayı yasakladı. Sık sık tebdili kıyafet gezerek İstanbul'un asayişine son derece ehemmiyet gösterdi.

Tarhuncu Ahmet Paşa: Ekonomik ıslahatlara ağırlık vermiştir. Osmanlı Devletinde ilk modern (denk) bütçeyi hazırlayan kişidir.

Köprülü Mehmet Paşa: Sadrazamlık teklifini şartlı kabul etmiştir.

Bu şartlardan bazıları şunlardır;

- Sadrazamlık görevine kimse müdahale edemeyecek,
- Saraya teklif edilen her teklif kabul edilecek ve aykırı hareket edilmeyecek,
- İsteddiği kişileri istediği yere ve göreve atayabileceği,
- Kendisi hakkında gelen şikayetlere savunması alınmadan bir karar verilmeyecek.

Köprülü Mehmet Paşa'nın bu istekleri rahat bir çalışma ortamı sağlama amaçlıdır.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa: Duraklama dönemindeki en geniş topraklara ulaşmıştır. Anadolu'daki sipahi isyanlarını bastırarak ordu ve donanmada ıslahatlar yapmıştır.

0E54005F

1. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda yapılan ıslahatların genel özelliklerinden biri değildir?

- A) Daha çok devlet adamlarının öncülüğünde gerçekleştirilmesi
- B) Ordunun ıslahatları destekleyip koruması
- C) Çıkarları zedelenen bazı çevrelerin ıslahatlara tepki göstermesi
- D) Batıdaki gelişmelerin dikkate alınmaması nedeniyle genelde başarısız olması
- E) Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılı örnek alınarak yapılması

2. • Başkenti İstanbul'dan Anadolu'ya taşımayı düşünmüştür.
• İlk saray dışı evliliği yapmıştır.
• Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmayı düşünen ilk padişahdır.

Yukarıda özellikleri verilen Osmanlı hükümdarı aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) I. Ahmet
- B) I. İbrahim
- C) II. Osman
- D) IV. Murat
- E) III. Mehmet

3. IV. Murat;

- Yeniçeriler içindeki zorbaları ortadan kaldırmış,
- dirlikleri hak edenlere vermiş,
- isyanları güç ve baskı kullanarak bastırmıştır.

Bu bilgiler birlikte düşünüldüğünde IV. Murat'ın ıslahatlarla ulaşmak istediği temel amacın aşağıdakilerden hangisi olduğu savunulabilir?

- A) Devlet otoritesini güçlendirme
- B) Ordunun savaş kapasitesini artırma
- C) Ekonomiyi düzeltme
- D) Timar sistemini yeniden düzenleme
- E) Veraset sistemini değiştirme

4. Aşağıdakilerden hangisi IV. Murat döneminde ülkedeki bozuklukların nedenlerini objektif olarak belirleyen ve bu durumu bir rapor ile saraya sunan devlet adamıdır?

- A) Evliya Çelebi
- B) Koçibey
- C) Naima
- D) Tarhuncu Ahmet
- E) Köprülü Mehmet Paşa

5. Aşağıdaki devlet adamlarından hangisi daha çok ekonomik alanda yaptığı ıslahatlar ile tanınır?

- A) I. Ahmet
- B) IV. Mehmet
- C) Tarhuncu Ahmet
- D) IV. Murat
- E) II. Osman

6. Osmanlı Devleti'nde kendisine yapılan sadrazamlık teklifini çeşitli şartlar ileri sürerek kabul eden devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Köprülü Mehmet Paşa
- B) Köprülü Fazıl Ahmet Paşa
- C) İbrahim Müteferrika
- D) Evliya Çelebi
- E) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

TEST 2

1. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyıldan itibaren ıslahat hareketlerinin görülmesi ile;

- I. devlet adamı yetiştiren Enderun'un önemini koruması,
- II. ekonomik yapının bozulması,
- III. savaşlardaki başarıların azalması

durumlarından hangileri arasında bir ilişki kurulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

2. Osmanlı Devleti'ndeki olumsuzlukların nedenleri ilk kez IV. Murat döneminde Koçibey Risalesi olarak anılan rapor ile belirlenmiştir.

Bu raporda;

- dirliklerin hak etmeyenlere verildiği,
  - Yeniçeri Ocağı'na askerlikle ilgisi olmayanların alındığı,
  - yönetimde liyakatın esas alınmadığı
- ifadeleri yer almıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda;

- I. raporun objektif bir yaklaşımla hazırlandığı,
  - II. ülkede kanun dışı uygulamaların olduğu,
  - III. siyasi otoritenin askeri otoriteye boyun eğdiği
- yargılarından hangileri savunulabilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

3. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda ıslahatlar yapılırken, Yükselme Dönemi'nin örnek alınması aşağıdakilerden hangisini kanıtlar?

- A) Geleneksel devlet anlayışının terkedildiği
B) Osmanlı Devleti'nin gücünü koruduğu
C) Realist bir anlayışla hareket edildiği
D) Objektif bir yaklaşımın olmadığı
E) Milli duyguların geliştiği

4. XVII. yüzyılda yapılan ıslahatların halk tarafından benimsenmemesinin en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeniçerilerin halkı saraya karşı kıskırtması
B) İslahatların baskı ve şiddete dayalı gerçekleştirilmesi
C) Daha çok askeri ve idari alanda yapılması
D) Devleti eski gücüne geri döndürmenin amaçlanması
E) İslahatların devamlılık göstermemesi

5. XVII. yüzyılda yapılan ıslahatların devlet adamlarının adıyla anılması, ıslahatların aşağıdaki özelliklerinden hangisinin doğrudan sonucudur?

- A) Devlet adamlarının öncülüğünde yapılması
B) Devamlılık göstermemesi
C) Daha çok askeri alanda yapılması
D) Halkın ıslahatları benimsememesi
E) Devlet otoritesini korumaya yönelik olması

6. XVII. yüzyıl sadrazamlarından Köprülü Mehmet Paşa, kendisine yapılan sadrazamlık teklifini;

- yapacağı atamalara karışılmaması,
  - kendisinden habersiz atama yapılmaması,
  - hakkında bir suçlama olursa önce kendisine sorulması
- şartları ile kabul etmiştir.

Köprülü Mehmet Paşa'nın bu şartları sunmasında;

- I. özgür bir çalışma ortamı oluşturma,
- II. ülke yönetiminde mutlak otorite hâline gelme,
- III. idari yapıda karışıklık oluşmasını önleme

amaçlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

0EA101C8

1. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'ndeki XVII. yüzyıl ıslahatlarının genel özelliklerinden biri değildir?

- A) Osmanlı tarihinin ilk yenilik hareketleri olması
- B) Askeri çevrelerce engellenmesi
- C) Aydınların öncülüğünde gerçekleştirilmesi
- D) Bazı dönemlerde baskıcı bir anlayışla gerçekleştirilmesi
- E) XVI. yüzyıl Osmanlı devlet sistemini örnek alması

2. XVII. yüzyıl devlet adamlarından olan Tarhuncu Ahmet Paşa has ve zeamet gelirlerini doğrudan hazineye aktarmış ve modern anlamda ilk Osmanlı devlet bütçesini yapmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda Tarhuncu Ahmet Paşa'nın aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulamaz?

- A) Gelir gider dengesini sağlama
- B) Ekonomiyi düzeltme
- C) İthalatı azaltma
- D) Lüks ve israfın önüne geçme
- E) Maaş giderlerini kontrol altına alma

3. Tarhuncu Ahmet Paşa'nın;

- has ve zeamet gelirlerini doğrudan hazineye aktarması,
- hazineye borçlu olanlardan tahsilat yapması

çalışmalarının;

- I. bozulan ekonomiyi düzeltme,
- II. gelir - gider dengesini sağlama,
- III. iç borçlanmayı azaltma

amaçlarından hangilerine yönelik olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

4. Köprülü Mehmet Paşa'nın ülke yönetiminde başarılı olması üzerine aynı aileden;

- I. Köprülü Fazıl Ahmet,
- II. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa,
- III. Tarhuncu Ahmet

devlet adamlarından hangileri sadrazamlığa getirilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5. Osmanlı Devleti'nde bozulan devlet kurumlarını düzeltmeye yönelik ıslahat yapan ilk padişahlardan biri olan ve 1618 yılında tahta oturan II. Osman'dır. O'na göre devletin içinde bulunduğu karışık durumun sebebi adam kayırmalar, rüşvet ve kötü yönetimdi.

Bu bilgiler doğrultusunda,

- I. Osmanlı tarihinin ilk ıslahatları XVI. yüzyılda yapılmıştır.
- II. Yönetimde çıkarıcı anlayışla hareket eden idarecilere tepki gösterilmiştir.
- III. Genç Osman, ülkedeki olumsuz gidişi önlemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. XVII. yüzyıl ıslahatları yapılırken batıdaki gelişmelerin dik-kate alınmaması;

- I. Avrupadaki gelişmelerin yakından takip edilmemesi,
- II. içe kapanık bir anlayışla ülkenin yönetilmesi,
- III. ıslahatların başarısız olması

durumlarından hangilerinden kaynaklanmamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

3. ÜNİTE: Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774 - 1914)

14. Mikro Konu

1815 VİYANA KONGRESİ'NDEN MİSİR İSYANI (1830 - 1841)'NA OSMANLI

Viyana Kongresi

Nedir?

Napolyon Savaşları (1792 - 1815) sırasında Fransız ordusunun, koalisyon orduları tarafından tümüyle yenilgiye uğratılmasının ardından İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından toplanan kongredir.

Toplanış Amacı Nedir?

Napolyon Savaşları ile değişen Avrupa'daki sınırları ve güçler dengesini yeniden düzenlemektir.

Alınan Kararlar Nelerdir?

- Büyük devletlerin istekleri doğrultusunda Avrupa devletlerinin sınırları çizilmiştir (Sınırların çizilmesinde milliyet, din ve dil faktörleri önemsenmediği için Avrupa'da barış ve huzur sağlanamamıştır).
- Fransız İhtilali'nin yaydığı fikirler göz önüne alınmamış ve siyasi amaçlar öne çıkmıştır.
- Rusya, Osmanlı Devleti'nin paylaşılmasını istemişse de İngiltere'nin çıkarlarına ters düştüğünden kabul edilmemiştir.
- Mutlak Krallık sistemi devam ettirilmeye çalışılmıştır.

Azınlık İsyancıları

Nedenleri

- Fransız İhtilali ile yayılan **milliyetçilik** akımının etkisi
- Rusya'nın **Panslavizm** düşüncesi doğrultusunda Balkan topluluklarını kışkırtması
- Merkezi otoritenin bozulması
- Yerel yöneticilerin halka baskı yapması
- Osmanlı – Rus savaşlarında bazı azınlık coğrafyalarının savaş alanı hâline gelmesi ve azınlıkların bu durumdan kurtulmak istemesi

Sırp İsyancı (1804)

Sırlar, bağımsızlık amacıyla isyan etmiş; ancak isyan bastırılmıştır. **Sırlar, Fransız İhtilali'nin etkisiyle ayaklanan ilk Osmanlı toplumdur.**

Rusya, duruma müdahale etmiş ve Osmanlı – Rus Savaşı başlamıştır. (1806 - 18129). Osmanlı Devleti yenilmiş ve Bükreş Antlaşması imzalanmıştır.

Bükreş Antlaşması (1812)

- Sırlara ayrıcalıklar verilmiş,
- Beserabya Rusya'ya bırakılmıştır.

1829 Edirne Antlaşması ile özerklik elde eden Sırlar, Berlin Antlaşması (1878) ile de bağımsızlık kazanmıştır.

III. Selim'in Tahttan İndirilmesi

Kabakçı Mustafa isyanı sonunda III. Selim tahttan indirilmiş (28 Mayıs 1807) ve onun başlattığı Nizam-ı Cedid ıslahatları sona erdirilmiştir.

Daha sonra Rusçuk ayarı Alemdar Mustafa Paşa III. Selim'i tekrar başa geçirmek için harekete geçmiş fakat o öldürüldüğü için yerine II. Mahmud'u tahta çıkarmıştır.

Mora (Yunan) İsyancı (1821)

İsyanın başarıya ulaşmasının sebepleri;

- Filik-i Eteryacı Cemiyeti'nin faaliyetleri
- Avrupalı devletlerin isyanı güçlü bir şekilde desteklemesi
- Rumların ticaretten zenginleşmiş olması
- Yanya valisi Tepedelenli Ali Paşa'nın isyan etmesi ve Rumların Osmanlı Devleti'nin bu isyanla uğraşmasını fırsat bilmesi
- 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmış olması, yerine kurulan Asakir-i Mansure-i Muhammediye'nin henüz teşkilatlanmaması

Osmanlı Devleti Yunan İsyancı'nın Bastıramayınca Ne Yapmıştır?

- Osmanlı Devleti, iç karışıklıklar nedeniyle bu isyanı bastıramamış ve Mısır valiliğinden yardım istemiştir.

UYARI

Osmanlı Devleti'nin Yunan İsyancı'nı bastıramaması bir azınlık isyanını bastıramayacak kadar zayıfladığını kanıtlar.

- Mısır valisi kendisine Girit ve Mora valiliklerinin de verilmesi şartıyla isyanı bastırmıştır.

İsyancı Bastırılmasına Avrupalı Devletlerin Tepkisi

- Başta Rusya olmak üzere Avrupalı devletler isyancıya destek vermiştir.
- Rus donanması İngilizlerin yardımıyla Navarin'de (1827) Osmanlı donanmasını yakmış ve 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı başlamıştır.

ÖĞRENELİM

Navarin Baskını ile Avrupa'daki Restorasyon Devri sona ermiştir.

- Savaşta Osmanlı yenilmiş ve 1829 Edirne Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşma ile Mora'da bağımsız bir Yunanistan kurulmuştur.

İlk defa bir azınlık, bağımsızlığını elde etmiştir.

Bu olay, diğer azınlıklara da örnek olmuş ve azınlıkların bağımsızlık hareketlerini hızlandırmıştır.

Fransa'nın Cezayir'i İşgali (1830)

- Osmanlı Devleti'nin Yunan isyanı ile uğraşması ve Rusya ile savaşmasından yararlanan Fransa, 1830'da Cezayir'i işgal etmiştir.

01B40829

1. Napolyon Savaşları (1792-1815) sırasında Fransız ordusunun, koalisyon orduları tarafından tümüyle yenilgiye uğratılmasının ardından İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından toplanan kongre aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Londra Konferansı
- B) Viyana Kongresi
- C) Paris Kongresi
- D) Berlin Konferansı
- E) Zürih Konferansı

2. Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılın başlarından itibaren artarak devam eden azınlık isyanlarında;

- I. milliyetçilik akımı,
  - II. Rusya'nın kışkırtmaları,
  - III. Osmanlı merkezi otoritesinin güç kaybetmesi
- nedenlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. • 1806'da çıkan Sırp İsyanı'na Rusya destek vermiş ve Osmanlı Devleti'ne saldırmıştır. Yenilgiyi kabul eden Osmanlı Devleti 1812 Bükreş Antlaşması ile Sırbistan'a imtiyazlar vermeyi kabul etmiştir.
- 1821'de çıkan Rum İsyanı'nı Avrupalı devletler desteklemiş ve 1829'da Mora Yarımadası'nda bağımsız bir Yunanistan kurulmuştur.

Bu bilgiler doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi savunulamaz?

- A) Avrupalı devletler, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü gözetmemiştir.
- B) Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki egemenliği sarsılmıştır.
- C) Yunan isyanı, Osmanlı ülkesinde çıkan ilk milliyetçi isyandır.
- D) Rusya, Osmanlı azınlıklarını desteklemiştir.
- E) Yunan isyanı, Rusya dışındaki Avrupa devletlerince de desteklenmiştir.

4. Osmanlı Devleti'nde milliyetçi amaçla çıkan ilk isyan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sırp İsyanı
- B) Eflak İsyanı
- C) Mora İsyanı
- D) Makedonya İsyanı
- E) Bulgar İsyanı

5. Osmanlı Devleti'nde çıkan ilk azınlık isyanı olan Sırp İsyanı'na yalnızca Rusya destek verirken Yunan İsyanı'na Rusya'nın yanında İngiltere ve Fransa da destek vermiştir.

Yunan İsyanı sırasında ortaya çıkan bu tutumda;

- I. Avrupalıların, Avrupa kültürünün beşiği olarak Yunanistan'ı görmesi,
  - II. Sırp İsyanı sırasında Koalisyon Savaşları'nın devam ediyor olması,
  - III. Osmanlı Devleti'nin, Yunan İsyanı'nı bastırmaya çalışması
- durumlarından hangileri etkili olduğu savunulabilir?**

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

6. Osmanlı Devleti'nin bir azınlık isyanını bastıramayacak kadar zayıfladığını kanıtlayan ilk isyan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sırp İsyanı
- B) Eflak İsyanı
- C) Mora İsyanı
- D) Mısır İsyanı
- E) Arnavut İsyanı

TEST 2

14. MİKRO KONU: 1815 Viyana Kongresi'nden Mısır İsyanı(1830 - 1841)'na Osmanlı

3. ÜNİTE: Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774 - 1914)

1. Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin paylaşılmasının gerekçesi olarak ortaya attığı "hasta adam" ifadesi ilk kez aşağıdaki gelişmelerden hangisi sırasında gündeme gelmiştir?

- A) Londra Boğazlar Sözleşmesi
- B) Viyana Kongresi
- C) Tilsit Antlaşması
- D) Paris Konferansı
- E) Yaş Antlaşması

2. Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda görülen;

- I. Sırp İsyanı,
- II. Mora İsyanı,
- III. Mısır İsyanı

gelişmelerinden hangileri milliyetçi karakter taşır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. İngiltere'nin;

- Mısır'ın Doğu Akdeniz'de büyük bir güç hâline gelip İngiliz sömürge yolunu tehdit etmesini önlemek,
- Rusya'yı, Osmanlı Devleti'nden uzaklaştırmak

amaçları ile Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşaya kabul ettirdiği antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kütahya Antlaşması (1833)
- B) Hünkar İskelesi Antlaşması (1833)
- C) Balta Limanı Antlaşması (1838)
- D) Londra Antlaşması (1840)
- E) Londra Boğazlar Konferansı (1841)

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti aşağıdaki devletlerden hangisi ile mücadele etmek zorunda kalmamıştır?

- A) İran
- B) Rusya
- C) Avusturya
- D) İngiltere
- E) Fransa

5. Ruslar tarihte ilk kez Boğazlardan Akdeniz'e donanmasını çıkarma fırsatını aşağıdaki antlaşmalardan hangisi ile elde etmiştir?

- A) Bükreş Antlaşması (1821)
- B) Hünkar İskelesi Antlaşması (1833)
- C) Edirne Antlaşması (1829)
- D) Londra Antlaşması (1840)
- E) Küçük Kaynarca Antlaşması (1774)

6. Osmanlı Devleti, Mora İsyanı'nı bastırmayınca öncelikle aşağıdakilerden hangisine yönelmek zorunda kalmıştır?

- A) Rusya'dan yardım isteme
- B) İngiliz desteğine yönelme
- C) Yunanistan'ın bağımsızlığını tanıma
- D) Mısır valisinden yardım isteme
- E) Balkanlardan çekilme

01EB01ED

1. XIX. yüzyılda görülen;

- I. Rusya'nın İstanbulu ele geçirmeye çalışması,
- II. Fransa'nın Osmanlı toprağı olan Mısır ve Cezayir'e saldırması,
- III. Avrupalı devletlerin bağımsız bir Yunanistan kurmaya çalışması

gelişmelerinden hangileri Şark Meselesi kapsamında değerlendirilebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

2.

1821'de başlayan Mora isyanı sonucunda bağımsız Yunanistan'ın kurulmasına bağlı olarak aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı savunulabilir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Girit üzerindeki egemenliğinin sona ermesi
B) Egedeki Türk egemenliğinin güç kaybetmesi
C) Rusya'nın Balkanlardaki egemenliğinin kesinleşmesi
D) Osmanlı ülkesindeki batılılaşma hareketlerinin başlaması
E) Rumeli'deki Türk varlığının sona ermesi

3. Mora İsyanı sırasında Yanya'da çıkan --- İsyanı Osmanlı Devleti'nin Mora İsyanı'nı bastırmasını zorlaştırmıştır. Verilen bilgideki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilirse doğru bir bilgi verilmiş olur?

- A) Tepedelenli Ali Paşa
B) Kavalalı Mehmet Ali Paşa
C) Sultan Cem
D) Şahkulu
E) Kabakçı Mustafa

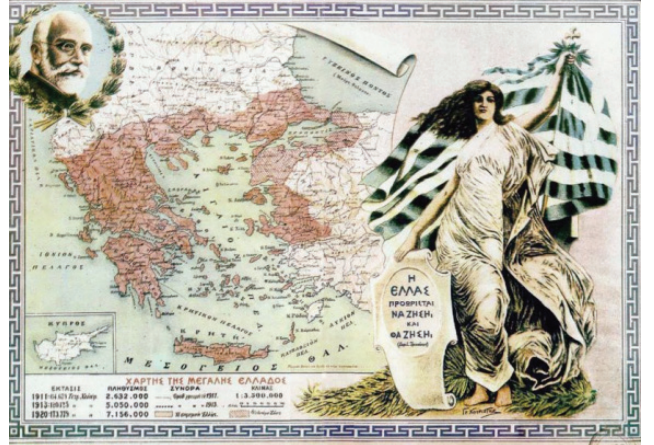
4. Fransız İhtilali'nden etkilenen Rumların Bizans'ı yeniden diriltme amacı aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

- A) Hümanizm
B) Filiki Eteryay
C) Megali İdea
D) Pontus hareketi
E) Mora İsyanı

5. Mora İsyanı (1821) sırasındaki aşağıdaki gelişmelerden hangisi sonucu Osmanlı ve Mısır donanması ağır kayıplar vermiştir?

- A) Navarin Baskını
B) Sinop Baskını
C) Vakai Vakvakiye
D) Çeşme Baskını
E) İnebahtı Deniz Savaşı

6.

Yunanlıların belirlediği ve Megali İdea adını verdikleri harita doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi savunulamaz?

- A) Egedeki Türk varlığına büyük oranda sor vermeyi amaçlar.
B) Girit'i Yunanistan'a bağlama idealini de içerir.
C) Trakya Yunan egemenliğine dayalıdır.
D) Balkanların tümünde Yunan etkinliğini kurma amaçlıdır.
E) İstanbul'daki Türk egemenliğini sona erdirmeyi amaçlar.